

aCORdo

ALICE RIPOLL

Har(t)(d) voor elkaar

Pieter T'Jonck
Gezien op 14 november 2026
Budascoop, Kortrijk

De Braziliaanse theatermaker Alice Ripoll is een blikvanger van het NEXT Festival 2026. Ze toont er twee nieuwe werken, 'ADORNO' en 'PUFF' en houdt een workshop. Ze herneemt echter ook 'aCORdo', een klein meesterwerk dat in 2017 al te zien was op Kunstenfestivaldesarts. In dat stuk brengt ze de toeschouwer er met zachte hand toe zich indringende vragen te stellen over onze verhouding tot (minder geprivilegieerde) anderen en tot de notie van 'mijn en dijn'.

17 NOVEMBER 2026

Na een lange dooltocht door de krochten en gangen van Budascoop belanden we in een kale, hoge, zaal. Behalve tribunes rondom een kleine speelvloer is er niets te zien. Of toch wel: naast de troosteloze dubbele deur liggen drie mannen onderuit gezakt, met hun gezicht tegen elkaar aan, te slapen. Ze vormen elkaars kussen, deken en matras tegelijk. Ze dragen allen een schamel uniform, een soort werkplunje. Een vierde man komt binnen, sluit de deur en gaat bij de anderen liggen. Vanaf nu zijn we met hen opgesloten in deze afgelegen ruimte.

Gestolen momenten

Een hele tijd gebeurt er nagenoeg niets. Af en toe verlegt ééntje zich in zijn slaap, en volgen de anderen. Soms dreigt één van hen bijna platgedrukt te worden onder het gewicht van de anderen. Wat je ziet heeft niets te maken met de suggestie, zo typisch voor hedendaagse dans, dat zo'n hoop lichamen een vervreemdend beeld vormt. Integendeel: het ongenadige TL licht onthult hoe realistisch deze scène is: wellicht zijn er in de favela's rond Rio de Janeiro waar Ripoll dit stuk op baseerde vele plekken waar mensen noodgedwongen zo dicht op elkaar slapen. In een gestolen uurtje tussen twee werktijden.

Het ongenadige TL licht onthult hoe realistisch deze scène is.

Zonder overgang volgt daarop een tweede scène. Een danser staat op, en begint wat timide rond te huppelen. Het is een ongewoon dansje, want hij landt altijd op zijn hielen, niet op zijn tenen, waardoor zijn bewegingen wat labiel lijken. Iets wat hij dan weer behendig, zelfs elegant compenseert met zijn wiegende armen en schouders. Het dansje van de tweede die ontwaakt, is net tegengesteld: die laat bij elk sprongetje net het voorste van zijn voet nadrukkelijk, maar niet hard, pletsen op de vloer, zonder ooit zijn hielen te laten zakken. Een derde, iets driester, demonstreert virtuoos benenwerk: zijn benen schieten razendsnel voor en achter elkaar door, als in een eindeloze dribbelpas.

Ook dit is heel herkenbaar: deze mensen doden lege tijd door hun behendigheid te trainen met zelfverzonnen opdrachten. De toon verandert echter als de vierde slaper ertussen komt met woeste, hoge sprongen en stampende voeten. Al snel laten de anderen zich daardoor meeslepen en verhoogt de intensiteit en het tempo van de dans, om te eindigen in iets wat sterk op capoeira – de dans/gevechtskunst van de Braziliaanse slavenbevolking - lijkt. Om beurt maakt een van hen over de armen of ruggen van de anderen namelijk een vervaarlijke koprol of sprong.

Gestolen spullen

Ook dat duurt niet bijzonder lang. Er treedt vermoeidheid op bij de dansers. De ene na de andere bezwijkt haast en wordt door een kameraad opgevangen. Die tilt hem met beide armen onder de knieën en de schouders op en draagt de gevallene – een ander woord is er niet – zo voor zich uit. Waarna de rollen wisselen. Het is een beeld dat we kennen van de ‘Piétà’ van Michelangelo waar Maria de dode Christus koestert op haar schoot. Het herinnert evenzeer aan talloze oorlogsbeelden waarin mensen betreurde familieleden, kinderen vaak, voor zich uitdragen. Een piëteitsvol beeld van mededogen, leed, zorg die te laat komt. Zorg die geen vrucht meer draagt.

Met een schok besef je het verband met de vorige scène. Deze scène weerspiegelt een haast dagelijkse ervaring van inwoners van favela’s: terwijl ze van hun leven het beste proberen te maken worden ze zonder reden slachtoffer van blind en moorddadig geweld van ordediensten. Op dat punt neemt de voorstelling een beslissende wending. De mannen dragen hun gevallen kameraden tot bij de toeschouwers op de eerste rijen en vleien ze daar neer op hun bovenbenen. Plots worden we deel van hun wereld. Of werpen ze hun leed in onze schoot? Of is het een (cynisch? beschuldigend?) offer op het altaar van de welvaart die wij kennen dankzij mensen als deze *working poor*? Op al die manieren kan je dit dramatische moment, waar toeschouwers onwennig op reageren, lezen.

Plots worden we deel van hun wereld. Of werpen ze hun leed in onze schoot?

Haast meteen volgt een tweede wending. Vriendelijk, haast verontschuldigend lopen de vier dansers nu langs de stoelen. Waar ze maar kunnen nemen ze een handtas, een rugzak, een sjaal of een jas mee. Die geven ze dan soms weer weg aan een andere toeschouwer, maar steeds vaker tooien ze er zichzelf ook mee. Tot de vier mannen met een paar gestolen jassen, handtassen en sjaals hun ronde maken. Dat gebeurt zo openlijk, en zo vriendelijk, dat niemand werkelijk protesteert. Zeker niet na de eerdere scène van diep leed. Dit zijn dezelfde mensen, maar nu als – niet zo heel gewiekste – dieven, een beeld dat we veel sneller associëren met sloppenwijken dan dat van de treurende, zorgende man.

Dief: een geuzennaam

Dat beeld omarmen ze uiteindelijk zelf, zoals je van een scheldwoord een geuzennaam maakt. Ze gaan tegen de muur staan, armen omhoog, benen wijd gespreid: zo stellen agenten dieven op als ze die te pakken krijgen. Daar houdt de voorstelling op. Of beter: daar begint ze, in de hoofden van toeschouwers, pas echt als razend rond te draaien. Wat moeten ze nu doen als ze hun spullen terug willen? Ze vragen? Of gewoon terug stelen? Hoe gaan deze mannen dan reageren? Hoe 'gevaarlijk' en 'gemeen' zijn ze echt? Of zijn ze dat helemaal niet, behalve dan in het beeld dat we van hen hebben? Als een excuus om de miserie waarin ze leven niet te moeten zien?

Veertig minuten duurt 'aCORdo' – Braziliaans voor 'akkoord – maar de COR in het midden betekent ook hart. Waarmee gaan we akkoord? Hoeveel hart hebben we voor de ander? Die vragen blijven dagen nazinderen.